

FOGARAS ÉS VIDÉKE

Társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági hetilap.

Előfizetési ár:
Helyben házhoz hordva, vidékre postán küldve:
Egész évre 8 Kor., félévre 4 K., 1/4 évre 2 K.
Egyes szám ára 15 fillér.

Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Thierfeld D. könyvkereskedése.

A hirdetések díját jutányosan számítjuk.
Nyílt tér: soronként 20 fill.
Hirdetések és Nyílt tér díja előre fizetendő.
Kéziratokat nem adunk vissza.

Kultúregyesületeink feladata.

Régóta él bennünk az az eszme, hogy e témáról írunk, de mindig visszatartott az a gondolat, hogy minek bántuk ezt az egyesületet, hiszen olyan nemes célja van és általánosan elterjedt kedveltsége bizonyára nem teszi népszerűvé a benne gáncsolkodót. Azonban a fővárosi lapok hétről-hétre felbosszantanak. Ma Németország, holnap Angol-, majd Franciaországból hoznak híreket, az ottani kultúregyesületek működéséről és ha ezt a helyzetet összehasonlítjuk a miénkkel harag fog el és be is valljuk, hogy ennek a hatása alatt ragadjuk meg az alkalmat, de azért a jámborok megnyugtatóására előre is kijelentjük, tollunk nem lesz epébe mártva.

Mindjárt azon kezdjük, hogy helyeseljük ugyan a szövetkezési eszmét, legyen az gazdasági, ipari, vagy társadalmi célú, de azért ezt a rengeteg, gombamódon szaporodó egyesületet, a mi nálunk van — nemcsak Fogarast értjük — nem helyeseljük. Szerintünk

feleslegesek ezek a különféle hangzatos című és célú egyletek, ha nem tartják be alapszabályaikat. Már pedig azt még a legmesszebb menő jóakarát sem állithatja, hogy betartják. Mert ugy-e bár az alapszabályokban nemes célok vannak meghatározva, amelyek érdekében az egyesületek társadalmi uton hathatós agitációt, munkálkodást fejtenek ki. Az ám! Ez megvan ott írva, de a valóságban mit látunk? Semmit, de semmit! Az összes társadalmi tevékenység abban nyilvánul, hogy minden évben egy bált vagy műkedvelői előadást rendeznek és e célból egy-egy gyűlést hívnak össze. Igazán érdekes volna, ha e lap felhívására csak a Fogarason levő legalább 30-féle egyesület titkárai jelentést, illetve kimutatást közölnének az évi működéséről! Hadd látná hát a közönség a nagy nyilvánosság előtt bebizonyítva állításainkat!

Ha rajtunk állana, szigorúan utána néznének az ilyen dolgoknak és mihelyt azt vennék észre, hogy csupán külsőségekben, egyéni hiúságokban és érde-

kekben nyilvánul valamely egyesület működése, azonnal beszüntetnénk és esetleges vagyonát állami kezelésbe téve humanisztikus célokra adanánk. Dehát az még messze van, hogy az intéző elemek ezt megtegyék!

Hadd térjünk most már át a mi Erdélyi Közművelődési Egyesületünkre röviden. Tudunkkal százezer számra gyűjti alaptőkéjét, de hogy vidékünkön, hosszú évtizedek óta csak egyetlen hatását láttuk volna, arról szó sincs. Pedig éppen itt, a mi nemzetiségi vidékünkön kellene a legnagyobbfokú munkásságot kifejtenie és ehelyett teljes indolenciát tapasztalunk. Pedig mennyi szép és a magyar kultúra határozott elősegítését célzó alkalom lennénk a tette! Legelőször is: az iskolák, ovodák, a szegények, azután a magasabb művelődés terén: az irodalom, a zsurnalisztika, a nemzeti színészet fellendítése, segítése stb. Mire való azt a rengeteg tőkét kamatoztatni, a nagy hivatalnoki kart fizetni? Tessék szemmel látható kulturcélokra fordítani a be-

T Á R C A

Déryné Széppataki Róza.

A „Fogaras és Vidéke” számára írta: Vértesy Sándor.

(Folytatás.)

A ragyogó korszak elmúlt, gyéresebb lett a taps, hidegebb az elismerés. A közönség kénytelen sokszor a fényes múlt emlékét segítségül hívni, hogy pótolja azt, ami fogyatkozást művészetében az előbbi évek magaslatahoz képest tapasztalt. Mindazonáltal bámulatos sokáig megtudta magát őrizni azon a pályán, melynek tövisei és viszontagságai minden más pályánál előbb megkoptatják az embert. Szíve és művészi vérmérséke, mint ezt élte alkonyán irt emlékiratainak friss, üde hangja is elárulja, fiatal maradt mindvégig, arcára azonban mind több barázdát véstek a futó esztendőök. Azon időről, mikor 1846-ban a Miskolcon levő Kőrösi társulattal a 3 évvel előbb elhamvadt színházépület helyett a Koronán játszott, Egressy Ákos rajongásig szeretett keresztanyjáról írja: „Hangja már kissé vesztett üdeségéből, kecses idomait az elhízás fenyegette; de még mindig rendkívül élénk s a maga nemében páratlan volt. Előadásának varázsa, művészi

becse a közönség ítéletében nem csökkent. Különböző alakításában egyaránt bálványozták. „Az ezred leányát” egymásután kétszer kellett közkívánatra megismételnie. A lélek készséges, de a test erőtlensége! Szívós fizikuma lassan bár, de feltartóztathatlanul mégis felörlődött s szinte észrevétlenül vált alkalmatlanná a régi szerepek betöltésére s másodrendűekre nem vállalkozott — büszkesége. 1852-ben elhatározta magát a legnagyobbra, — hisz ilyenkor egy trónusról mond le a színész, — és lelépett egy félszázadnál tovább a lelkéhez nőtt színpadról. Pályája megtörte testét, — a bucsu tőle a lelkét.

A koszorúk elhervadtak, a tapsok elhangzottak, a függöny legördült. A színész mesteralkotása ép oly gyorsan tűnik el, mint a mosoly az areről. Kit alig néhány évvel előbb versekben ünnepeltek, fellengős cikkekben egekig magasztaltak, ki évtizedeken át tartotta lekötve az ország érdeklődését, azt az 50-es és 60-as években már elfeledték, eltemették, mint a legtöbb művészt, kinek az a sorsa, hogy túlélje alkotásait és élő emlék legyen azok sirja felett. Új tehetségek nőttek a régiak nyomában, az elismült hullámra új hullám torlódik és az uttörő emléke a feledés árjába merül.

Régényszerű életének esattanács befejezése, hogy öregségére férjéhez visszatér s

annak halálán (1862. január 8.) túl még két évig Diósgyőrben, aztán Miskolcon, előbb a kies Ávas alján, majd a Hunyad-utca 58. szám alatt, 2 szobás szűk, udvari lakásban remeteszerű visszavonultságban és csöndben tölti alkonyodó napjait. Mig özvegyé lett nővére Kilényi Dávidné a szerény háztartást vezeti, addig ő a jászberényi kert árnyas fái alatt szőtt fényes álmok olmulásán merengve, az ünnepléstől oly zajos múlt emlékeit felidézve s ezekben temetkezve ír, olvas, kötetget, mitől régen úgy fázott, — ápolja kedvenceit: kis kertje virágait és dudolja foszlányait a fejében zsongó áriáknak, melyekkel egykor annyi dicsőséget aratott.

Öreg anyóka lett belőle. Botjára támaszkodva csak nagy ritkán tipegett. Ki az előbbi időkből ismerte, tisztelettel köszöntötte, visszagondolva a multra s ama jelentékeny befolyásra, amit ez az elaggott összeesett beteg alak valaha színészetünk sorsára gyakorolt.

Egy Adamberger, ki 70 éves korában „Gurlit”, egy Nars, ki 60 éves korában naiv szerepeket játszott, — csodája ismétlődött az ő életében, midőn Egressy Ákosnak, az ő becézett „Ákos-mákos”-ának kérésére, ki ily módon akart a szegény művésznőn segíteni, anélkül hogy büszkeségét megalázza, — 1869-ben 76 éves korában, leküzdve fájdal-

folyó rengeteg pénzt, akkor tölti be célját valóban a kulturegyesület.

Nézzük meg csak a magyar, vidéki színészet sorsát. Ugy-e bár kétségbeejtő? Faluról-falura vándorol a társulat, a részvétlenséggel és a nélkülözésekkel küzdve, lassan-lassan elvesztve ambícióját, lerázva magáról mindazt, ami művészi, silány bohóckodással piritva meg a magyar muzsa fenkölt homlokát. Nem Debrecenben, Kecskeméten és Szegeden, hanem igenis a Fogarashoz hasonló kis helyeken, a nemzetiségi vidékeken kell jó szintársulatot létesíteni, segíyezni, ekzsztenciáját biztosítani. Itt van pl. a jelenleg nálunk időző szintársulat! Az ilyennek havi 1000 kor. segélyt kellene adni, hogy élete biztosítva legyen és ne kelljen ilyen művészeknek lealacsonyítani magukat a közönség után való futkározással. Tessék biztosítani a legszükségesebbet nekik és akkor nem lesznek kénytelenek a közönség után futni és a közönség, ez a szeszélyes és kiismerhetetlen valami majd akkor siet a színházba. Ha jól emlékezünk mikor egyszer egy kitűnő német társulat volt itt, az nem ment még bérletet gyűjteni sem és mégis tódult a nép a színházba! Igen, de annak az ekzsztenciája biztosítva volt és így könnyen tarthatta urasan magát!

Nézzük továbbá a vidéki sajtó helyzetét! Anyagi nyűgök folytán nem emelkedhetik arra a szellemi magaslatra, amelyre képessége volna. Pedig a magyarság terjesztője és kézzelfoghatólag kiszámíthatatlan horderejű missziót teljesít nálunk is. Ezeket kellene a

kulturegyesületek figyelmébe ajánlani és ha a zsurnalisztikát és magyar művészetet oltalmába veszi, megfelel nemes hivatásának, különben: nem!

H. Gy.

Vármegyei rendes őszi közgyűlés.

(Folytatás.)

A költségvetésbe ugyancsak felvétellett a szolgálai személyzethez tartozó két új állás rendszeresítése, és pedig a központban egy ajtónálló és egy hivatalozgalmi állás, miután a szolgálak az eddigi létszámban nem voltak képesek a teendőket pontosan elvégezni. A költségvetés elfogadása után felkérte a főispán a közgyűlést, hogy a főjegyzői választás eszközölhető végett a kijelölő bizottságot alakítsa meg, illetve 3 tagot kebeléből jelöljön, mire a közgyűlés egyhangulag dr. Metian János, Fridrik Géza és Várnai Sándor tagokat küldötte ki; a főispán mint elnök a maga részéről Gróf de la Motte Artur, Serban Miklós és Steinburg Frigyes tagokat hívja meg a kijelölő bizottságba s annak működése tartamára a közgyűlést félbeszakítja.

Alig negyedórai tanácskozás után újból megnyitott a közgyűlés és a kijelölő bizottság bejelentette, hogy az állásra jelentkezett két pályázó közül az egyik visszalépett és így egyedül Széll József eddigi helyettesített főjegyző lett jelölve, kit egyhangulag való megválasztásra ajánl.

Hangos éljenzések között lett a főispán által a választás eredménye kihirdetve, ami az új főjegyző rokonszenves személye iránt megnyilvánuló bizalmat eléggé igazolta. A hivatalos esküt a közgyűlés színe előtt azonnal letette az új főjegyző, kit az elnöklő főispán meleg és szeretetteljes szavakkal üdvözölt. A törvényhatósági tagok bizalmába ajánlotta az újonnan választott főtisztviselőt, aki rövid működése alatt is bebizonyította, hogy munkára termett és megérdemelte azt a bizalmat, mely most ily spontán módon

nyilvánult. Az új főjegyzőt pedig figyelmeztette, hogy haladjon a megkezdett uton és igyekezzék fiatal erejét és magas tehetségeit a vármegye javára értékesíteni, mert a vármegye mindenkor hálás lesz az érdeklődésében hozott áldozatokért és szolgálatokért. Rámutatott a főispán hatásos beszédében arra a vérségi kapcsolatra, mely az új főjegyzőt nemcsak hazánk egykori higgadt és bölcs mérsekletű miniszterelnökéhez, hanem Magyarország egyik tiszteletreméltó nagy alakjához a „haza bölcséhez“ is köti. Meghatottsággal hallgatták e beszédet a tagok és az éljenzések alig akartak szünni, midőn Széll József újonnan választott főjegyző szólásra állott, hogy a személye iránt oly impozánsan megnyilatkozott bizalmat megköszönje. Rövid, de velős beszédben mondott köszönetet és ünnepélyes fogadást tett, hogy legjobb tudásával, minden erejével és tehetségével igyekezni fog arra, mikép a vármegyének, a köznek minél több hasznos szolgálatot tegyen és a jövőbeni működésével is bebiztosítja, hogy a számára előlegezett bizalomra méltó volt és méltó is marad. Csak lassan szűnt meg végre a tetszés moraja és az éljenzés e beszéd után, hogy a közgyűlés további tárgyai előterjeszhetőek legyenek.

A miniszteri leiratok kerültek ezután tárgyalás alá és pedig Tallián Béla volt földmivelésügyi és Berzeviczy Albert volt vallás- és közoktatásügyi miniszterek bucsu-iratai állásuktól történt felmentésük alkalmából, továbbá Br. Fejérváry Géza miniszterelnök leirata az új kormány kinevezéséről s ennek kapcsán Vörös László kereskedelmi, Kristóffy József belügyi Lukács György vallás- és közoktatási, György Endre földmivelésügyi miniszterek leiratai kinevezetésükről. Ugy a bucsuzó, mint a kinevezést tudtul adó leiratokat a közgyűlés tudomásul vette. Épugy a kormány intő szövegét, melyet a politikai válság közepette követendő maguktartást illetőleg a törvényhatóságokhoz intézett.

(Folytatása következik.)

mas emlékeit, a „Keresztes vitézek“ apácafejedelemaaszonyában még egyszer s utoljára élvezi a „forró deszkák“ melegét, alkonyodó dicsfénye visszasugárzását és bebizonyítja, hogy Anteusz meséje több mint mese. „Mintha a multból vett varázseréjével a jövődönök akarná átadni tündöklő emlékét — írja Egressy — megújodva, jelenből átalakulva lépett a közönség elé. Görnyedt alakja egyenes tartást, rugékonyságot; reszketeg hangja biztosságot, kifejező erő, érzelmes csengést nyert a színpad légkörében. Mintha Naplójának eme szavai inspirálnák: „olyan az ember, mint a felhő, magával hordja árnyékát s mindig a jelen az, mit az árnyék takar, a meghaladott mult, a még ismeretlen jövő árnyéktalan verőfényben tűnik fel lelkének.“ Ily csodát csak a színpad mutathat fel, melynek bűvös világában a hivatott lélek kibontakozik, szárnyra kél s oly szférákat érint, hová csak színészi ihlettség juthat el isten-ember alkotása szent hevületében! — A zsufoolt ház tetszészaja és koszorui közt fogadta Déryné Muzsája bucsucsókját, mely utolsó útján is hirnevéhez hű, legméltóbb kísérője volt!

Az előadásnak öt illető visszautasíthatatlan része jól esett a szegény öregnek, ki csupán abból a csekély nyugdíjából tengődött, melyet férje után az államtól és saját mű-

vészete után a Radnótfáy-alapítványból kapott. A beköszöntött nélkülözés és testi szenvedés (vizibetegség és köszvény) napjaiban a véletlen kegyelméből megismerkedett Egerváry Emiliával, ki testvére, Ödön útján némi segélyben részesíté. Viszonzásul megteszi Egervárynak azt, mit Kazinczy és Vachotnak megtagadott: megírja memoirjait és egyes csomagokban küldi fel Pestre jótévőjének. Kezdetben lassan indul, 1870-től gyorsan halad előre, maga is érzi, hogy sietnie kell! Egyre súlyosodó betegsége sokszor hetekig nem engedi írni. Majd egyik szeme világát is elveszti s gyertyavilágosságánál épenséggel nem tud dolgozni. Egerváryhoz intézett utolsó, keltezés nélküli levelében már bevallja, hogy nem tud többet írni s e keresztény megnyugvással teszi le a tollat: „Legyen úgy, miként odafönt az én jó Atyám elvégezte sorsomat!“ A kéziratot Egerváry a nemzeti muzeumnak ajándékozta. Első kiadója Törs Kálmán a Kisfaludy Társaság megbízásából 2 kötetben, legutóbb pedig Bayer József 3 kötetben.

* * *

1872. szept. 29-én borongós késő őszi délután, egyszerű deszka-koporsót vittek a miskolci szent Anna temetőbe. Senki sem kísérte, senki sem siratta, a zsellérek kis harangja kongatta. Déryné temették. De

csak a tetemeit földelték el, a lelke, a művészete elszállt egy szebb, fényesebb hazába, hol a dicsőség tartós, örök. Csak kevesen tudták s ezek sem vettek róla tudomást, hogy ez a koldusnak is nyomorult temetési aktus, egy hatalmas koncepcióju, jobbra érdemes művészi pályának utolsó, szomorú felvonása. Mert Déryné nemcsak uttörő, de abszolút értékű nagyság. Meteoriként közénk hulló elsőrangú tehetség, ennek minden külső és belső kvalitásaival oly mértékben, mint előtte senki, utána kevesen. Kortársá lévén legtöbb legnagyobb színművésznünknek, ott volt a magyar beszélő és éneklő Muzsa bölcsőjénél, s főleg az utóbbinak több mint fél-századon át tavaszshirdető csalóganya. „A magyar színészet története az első, legjellegesebb vándorszínészcsoporthoz d' Arc-jává avatta föl Déryné, ki művészete zászlaját a hódítás, a dicsőség jelvényeül hordozta meg s tüzte föl az országot minden színpadán.“ Példával buzdította, koszorúival s a magyar szívekre csodás varázshatalmával lelkesítette azokat a halhatatlanokat, kik a közmivelőds számára másodsor foglalták el az idegentől elárastott, nyelvétől s nemzeti érzésétől kifosztogatott országot, kik nélkülöztek, de nem élveztek, vetettek, de nem arattak!

(Vége következik.)

Telefonhálózatot Fogarasnak.

Azokat az üdvös eszméket, amelyek-től — ha megvalósulhatnak — köz-ségünk és vármegyénk valóságos meta-morfozison menne keresztül, egy varázs-ütésre: föllendülne, fölvirágoznék, mind abban a csöndes lethargikus korszakban, sötét periódusokban közöltük, amikor még nem szerették az erélyes hangot, hanem a néma hallgatást, amikor még nem volt kihez fordulnunk, kérő sza-vunkat nem hallgatta meg senki, nem volt: alispánunk! Nagyon természetes csak a falra hánytuk a borsót, elhang-zott a nagy pusztában a szavunk, nem találtunk egyszóval ekhóra!

De most egész nyugodtan fölmerjük emelni gyöngé szavunkat, mert nem találunk érkebelre, hanem szerető, meleg szivre, egy olyan férfura, aki vármegyénk üdvét, jólétét épen úgy, sőt talán még jobban szíven és lelkén hordozza mint mi, akiből határozottan kitűnik az, hogy akar tenni és tud is? . . .

A telefonhálózat sem új téma már lapunk hasábjain. Többször kimutattuk, hogy milyen olcsó pénzért hozzá-juthatnánk ehhez — a ma már valóban nélkülözhetlen — eszközhöz. A helybeli postafőnökhöz intéztük sorainkat, majd nyílt levélben kértük a kezdeményezést a kolozvári posta- és táviróigazgatóságtól, ahonnan azt a választ kaptuk:

A „Fogaras és Vidéke“ tek. szer-kesztőségének Fogaras.

Folyó évi május hó 8-án hozzám intézett nyílt levelére válaszolva van szerencsém értesíteni, hogy Fogaras-vármegyében, más megyékhez hason-lóan, ugynevezett közhasználatu táv-beszélő hálózat lenne létesítendő. Ez oly hálózat, mely a) két vagy több községet a szolgabírói székhellyel, b) a szolgabírói székhelyet a megye székhelyével, esetleg a legközelebbi várossal is összeköti. Az ilyen távbeszélő háló-zatokat az állam építi meg, ha az egyes központokhoz kellő számú elő-fizető csatlakozik és ha az érdekelt községek a megfelelő hozzájárulást biztosítják. Törvényhatósági távbeszélő központ oly helyen állítható fel, ahol postahivatal van és csak akkor, ha az e központba kapcsolandó előfizetők évi díja legalább 140 kor.

Az előfizetési díj járás területére 30—60 kor., a megye területére 90—120 kor. a hivatalos, illetve a magán állomások után. Nyilvános állomások, kávéház, vendéglő előfizetési díja 90—150 kor. aszerint, amint járási vagy megyei előfizető. Az előfizetők kötele-sek távbeszélő állomásuknak a posta-hivatalban levő központig terjedő táv-beszélő vonalát saját költségükön ki-építtetni. Ezen költség a vonal hossza

és az elfoglalt támpontok száma szerint állapítatik meg. Ezenkívül köteles az érdekeltség a távbeszélő központokat összekötő távbeszélő vonalok építéséhez hozzájárulni. A vonalak fentartásáért szintén évenként fizetendő a díj. Ilyen törvényhatósági távbeszélő hálózatok létesítése rendszeren a köziga-zgatási hatóság részéről kez-deményeztetik. A hálózat költségeire csak akkor adhatnék részletes felvilá-gosítást, ha annak terjedelmét és a kívánt összeköttetések módozatait is-merném.

Kolozsvár

Vuchetich,

posta- és táviró-igazgató.

Ebből tehát világosan megérthetjük a következőket:

Először is azt, hogy közhasználatu törvényhatósági távbeszélő hálózatot kell létesítenünk. Másodszor azt, hogy az ilyen távbeszélő hálózatokat az állam építi fel, ha elég előfizető van! Állomás csak ott állítható föl, ahol postahivatal van és akkor, ha legalább 150 korona előfizetési díj biztosítatik.

Az előfizetési díjak felsorolásánál látjuk, hogy az nem sok és a levélből meggyőződhetünk arról is, hogy ilyen távbeszélő hálózat létesítése rendszeren a közigazgatási hatóság részéről kezdeményeztetik.

Ez alkalomból kifolyólag tehát kér-jük szeretett alispánunkat, hogy szives-kedjék ez ügyben felhívást kibocsátani Fogarasvármegye n. é. közönségéhez s azt egy vármegyei hajduval köröztetni, hogy kik hajlandók a telefonhálózat létesítéséhez előfizetéseikkel hozzájárulni s a pártolás esetében a szükséges lépé-seket a kormányválság után az illető minisztériummal közölni és kérni a tele-fonhálózat fölépítését.

Erős hitünk és meggyőződésünk az, hogyha erélyes alispánunk kezébe veszi a telefonhálózat ügyét, mely a köziga-zgatási dolgok elintézését is tetemesen gyorsítja, bizonyára sikerülni fog azt neki diadalra is vinni! Mozgolódjunk tehát már ebben a nélkülözhetetlen eszköz létesítésében is, amely nélkül Fogaras-vármegye valóban hasonlít egy süket, néma emberhez!

—5.

Lapunkra szükség van!

Lépten-nyomon, innen is, onnan is csak azt halljuk, hogy erre „a lapra föltétlenül szükség van Fogarason!“ Valóban jól esik az nekünk, hogy végre-valahára kezdik belátni az emberek, hogy ezen az ekszponált vidéken nagy missziót teljesít ez a lap s így határozottan lét-jogosultsága van! . . .

Ez dicséretnek mind szép szálló ige, de minden Demoszthenesznál szeb-

ben beszél a tett, mert utóvégre is: Krisztus koporsóját sem őrizték ingyen. A pénz kormányozza a világot, így tehát ezt a lapot is.

Lapunk szerkesztősége és kiadóhi-vatala már minden követ megmozgatott e lap reuzálása érdekében, de ebben a válságos, khaotikus helyzetben segítséget sehonnan nem kaphatunk, így tehát hin-nünk, remélnünk kell egy jobb jövőben!?

Tisztán csakis azokra támaszkodha-tunk, akik azt mondják, hogy ennek a lapnak itt határozott létjogosultsága van, vagyis a n. é. közönségre!

Bizony mi is nagyon szomorú idő-keket élünk, Scillák és Kharibdiszek között evezünk, mert egyrészt kiadónk áldozat-készségét nagyban csökkentti, deprimálja a részvétlenség, amely lapunkat anyagi tekintetben minden oldalról elárasztja, másrészt pedig a szerkesztőség ellen is irányulnak eszmerajok, kifent nyilak, melyeknek intenciójuk az, hogy a redak-ciót megingassák, vagy elpusztítsák s fájdalom! mindezek épen abból a körből röpülnek, kerülnek ki, amelynek egyedüli hivatása az lenne, hogy ez a lap itt ugy szellemileg, mint anyagilag egyformán reuzálhasson!

Pedig, hogy mit vitt már ki itt ez a lap s mit pótól, milyen hézagot tölt be, azt a n. é. közönség csak akkor tudná belátni, méltányolni, amikor már megszűnt, mikor jogos érdekeit nem fogja ez védelmezni, mikor mindenre az egoizmus, az önérdek fogja reá tenni pusztító vaskezet s akkor visszasírnák, föltámasztanak még egyszer, de már késő lesz! Visszafeljődünk ismét: süket, néma vármegyévé! . . .

Nem Kasszandra, Jeremiás siralmi ezek, hanem tény, valóság! S szégyen lenne valóban Fogarasvármegyére, ha megszűnnék ez a lap, egyedüli organuma, míg más vármegye ma már több lapot is pártol, nevel kebelén. . . .

Álljunk tehát össze közös akarattal: magyarok, románok és szászok szóval e község, e megye közös gyer-mekei testvériesen s támogassuk, segítsük anyagilag a Fogaras és Vidékét, fizessünk arra elő, mert hiszen az mindnyájunk érdekeit pártolja, védelmezi.

Három esztendő elég idő volt arra, hogy a fent elhangzott szavak valóságát román és szász testvéreink is beláthatták, mert hiszen a Fogaras és Vidéke hasábjain olyan eszmék és ter-vek röpültek már keresztül, amelyek mindnyájunknak közös kincsei. vagyona, érdeke, Így pl.: a kórház, főgimnázium, villamos világítás, Olthid, térszene, ren-dezett tanácsu város stb. . . stb.

S amit még eddig nem vihettünk keresztül az nem a mi hibánk, az tisztán a válságos politikai helyzetben kere-sendő.

Mint eddig, úgy ezután is az általános közügy, közös érdek védelme, virágzása lesz jelszavunk. Ezentul is az apró, cseprő csipkedésektől, izetlenkedésektől föltétlenül őrizkedni fogunk, tisztán, higgadtan és tárgyilagosan fogjuk fölemelni szavunkat jogos tulajdonaink érdekében s a visszáságok ellen.

S a támogatást két oldalról reméljük és kérjük:

Először is jószívű, humánus alispánunk, akiről határozottan megvagyunk győződve, hogy lapunk sorsát szívéen és lelkén hordozza, megfogja tenni azt lapunk reuzálása s a vármegye haladása s közérintkezése érdekében, hogy a központot lapunk révén összefogja kötni a vármegye községeivel.

Mert hiszen ezt az évi nyolc koronát az általányból, vagy egyéb bevételből minden község fedezhetné s míg egyrészt lapunkat támogatja, másrészt a maga sorsán, ügyén lendít, mert beleszólhat abba a koncertbe, amely mindnyájunk érdeke: a vármegye jóléte és virágzása, szóval: a megye minden előtt!

A másik forrás pedig a n. é. közönység, aki nem haszontalanul áldoz egy olyan lapért, amely az ő tulajdon, közös érdekeit védelmezi; a jót elfogadja, a rossz ellen pedig határozottan föl meri emelni tiltakozó szövegét. . . . Sok más értéktelenebb dologra, vagy tárgyra kidobunk haszontalanul évenként 8 kor.-t nem a Fogaras és Vidékére!

Pártoljuk tehát a hetedik világ nagyhatalom képviselőjét, a mi helyi sajtónkat, organumunkat, vallás-és nemzetiségi érdek nélkül közösen, egy szívvel, lélekkel testvériesen!

--ö.

H I R E K.

A husdrágulás.

Hiába, mégis a kis Szigetvár. zerinvári gróf Zrinyi Miklós dicső sasfészke kitett rajtunk, mert győzedelmeskedett mészárosain s leszállította a hus árát 88 fillerre s megjegyzendő, hogy nemcsak a marha-, hanem általában minden hus árát.

Mi nálunk csak a marhahus árát próbálták volna lejjebb csapni — az alispáni rendelet alapján — de fájdalom! még az sem sikerült.

Mert megjegyzendő, hogy a disznó-, borjúhús luksus számba megy, az olyan mint a delikatesz, ha valaki kókuszdiót, vagy tengeri rákot stb. akar enni hát fizessen, ilyen számba megy a törvény szerint a disznó- és borjúhús.

Egyszóval hiába voltunk fejedelmi székhely, hiába van itt az ősi vár, már mi őseink helyett itt csak veréb és bagoly számba megyünk, mert nem bírnak

megbirkozni, illetve nem tudjuk legyőzni a mészárosokat. Minden helynek sikerül így vagy úgy segíteni a horribilis husárakon, csak Fogarasnak nem sikerül.

Most már egész biztosan kivagyunk annak téve, hogy egy bizonyos ideig, talán még megmaradnak ezek a husarak, de ellehetünk arra készülve, hogy egy pár hónap múlva megint fölebb emelik és így tovább . . . továbbhaladnak mészárosaink a biztos uton, mert se Isten, se ember nem tud rajtuk győzedelmeskedni.

No már azt igazán nem tudjuk elhinni, ha itt egy új mészáros üzletet nyitna s a hus t. pl. a marhahus 80 - 90, a disznóhust 1 kor., a zsirt pedig 1 kor. 40 fillérért adná, hogy ne tudna boldogulni, jól van talán vesztitene az egyik marhán, de behozná a másik, harmadik s a többi marha, mert az egész Fogaras hustvásárló közönsege megrohanná s onnan hordaná a hus; ha a katonáknak olcsóbban tudják adni a hus, a nagy tömegű szállítás miatt, hát megtehetnék a civileknek is.

Nagyon természetes, hogy olyan szabályrendelet mellett, amely a mészárosok előnyére, kedvezményére van írva, amely mindent fölszámít, még a kés, vágóasztal kopását is, sőt még azt a vizet is, amellyel az illető mészáros megmosta a hus, nagyon természetes célt elérni nem lehet.

Szabályrendelet ide, ukáz oda, itt csakis úgy tudnánk magunkon segíteni, ha egy vagyonos ember mészárszéket nyitna ki s olcsóbban mérné a hus mint a többi, hozzá menne az egész Fogaras hustvásárló közönsege, no már most ilyen körülmények között lehetetlen, hogy ki nem jönne, vagy ne lenne valami percentje a husmérés mellett.

Végzetlen csodálkozunk azon, hogy hogyan türheti közönsegünk ezeket a drága állapotokat, hát nem akad valami jó üzletember erre a seftre, mi azt hisszük, hogy ez biztosabb nyereség volna, mint az Olthid építése után járó haszon. Probálják meg!

--ö.

— **Képviselőtestületi ülés.** Városunk képviselőtestülete szeptember 28-án rendes ülést tartott. A tágysorozat két első pontja a községi kézbesítők alkalmazása s a rendőrök létszámának szaporítása volt. Jelenleg a városnak kézbesítő szolgálai nincsenek s erre a célra a rendőröket használták fel, elvonván őket ezáltal tulajdonképeni szolgálatuktól. A városi képviselőtestület a lapunkban megjelent ostromozás után belátván ez állapot visszásságát, addig is míg ez irányban a községi szabályrendelet módosítatik, ideiglenesen október 1-től január 1-ig terjedő időre két kézbesítő felfogadására hatalmazta fel az előljárást. Elhatározta továbbá a képviselőtestület, hogy január 1-től a rendőrök számát 8-ról 10-re emeli fel. Ezek az intézkedések által lehetővé van téve,

hogy a rendőrség teljesítse az éjjeli szolgálatot is s fölöslegessé válnak az amugy is megbizhatatlan éjjeli őrök, akiknek szolgálatokból való elbocsátása január 1-én meg is történik. Városunk közrendje szempontjából helyes intézkedések, most már csak az a kívánatos — aminek egyébiránt a képviselőtestületben is hangot adtak — hogy a rendőrök kellőleg kioktatva igazán is a közrend őrrei legyenek. Fontosabb tárgya volt még az ülésnek az alispán azon rendelete, mellyel egy nyilvános mérleg felállítására utasítja a várost. A képviselőtestület tekintettel arra, hogy hamis mérésről panaszok nem merültek fel s az üzletekben és vásártéren használt mérlegek és mértékek ellenőrzése joga és kötelessége a rendőrségnek, elhatározta, hogy a mérleget, mint amelynek beszerzése és fentartása fölösleges terhet ró a községre, uen: állítja fel annál is inkább, mert az esetleges visszaéléseket nem látja ilyen módon megszüntethetőnek. Ezekben a fontosabb tárgyakon kívül elintézt a képviselőtestület egy visszahonosítási kérést, 217 kor. községi pótdadó s az 1904. év végéig behajthatatlan közmunka törlését.

— **Kinevezés.** A földmivelésügyi miniszter Z a v i c s a Józsefet, aki erdészeti akadémiát végzett, a fogarasi m. kir. erdőhivatalhoz gyakornokká nevezte ki.

— **Meghívó.** A fogarasvármegyei tanítóegyesület „alsójárasi köre“ f. évi október hó 18-án Strézakercsorán, az állami iskolában, délelőtt 8 órakor kezdődőleg gyűlést tart, melyre a tagtársakat és a tanügy barátjait tisztelettel meghívjuk. Tárgysorozat: 1. Az új iskolaépület felavatása. 2. A helybeli tanító gyakorlati tanítása. 3. Elnöki megnyitó. 4. Mult gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése. 5. A tanítás megbírálása. 6. Dr. Moldován György járási orvos előadása az egészségügy köréből. 7. Kodrea György paedagogiai tárgy felolvasása. 8. Indítványok. 9. Tisztujtás. 10. A jövő gyűlés helyének megállapítása. — Közösebédről gondoskodva van. (Egy teríték ára 1 kor. 50 fill.) Az azon résztvenni óhajtok, valamint azok is, akik vonattal jönnek, sziveskedjenek ezt az ottani kartárrsal, Fedák János ural legalább 8 nappal előbb közölni. Fogaras, 1905. évi szeptember hó 18. Szentgyörgyi József, elnök. Kodrea György, jegyző.

— **Az Olthid.** Épülő Olthidunknak nagy akadályként állt útjában a számításba nem vett kemény talaj. Olyan kemény ugyanis lelt a föld, hogy a beverendő cölöpök vége inkább szétforgácsolódik a felülről rázuhanó súlyos csapások következtében, de a föld keménységébe behatolni lehetetlen. A vállalkozó erre folyamodást intézett a miniszteriumhoz, hogy engedessék meg a cölöpözés helyett a betonozás, mert nem lehet beverni a cölöpöket. F. hó 23-án a miniszteriumi kiküldött: Szántó Albert min. tanácsos itteni szakemberekkel kiment a hidhoz és alapos áttekintés után a miniszterium jóváhagyását, a betonozásban való beleegyezését adta válaszul. A válasz miatt eddig várakozó álláspontra helyezett munka most ujult erővel folyik.

— **Jutalomjáték.** Szintársulatuuk ügybuzgó és nagy tudású rendezője, *Deréki Antal*, szerdán október hó 4-én tartja a jutalomjátékát, mely egyszersmind szinpadí és írói működésének 35 évi jubileuma lesz. A jubiláns, kinek a fővárosi irodalmi körökben is elismerték már szorgalmas és sikeres muu-

kalkodását, számtalan eredeti és fordított színművel gazdagította a magyar irodalmat és munkái közül: „A buzavirág“, „Eleven ördög“, „Napraforgó“, „Gábor Áron“, „Kondorosi szép csaplárné“ stb. a fővárosi színpadokon is jelentékeny sikereket arattak. Jutalomjátékául is oly darabot, az „Uriel Akosza“, című daljátékot választotta, melyet ő dolgozott át magyarra és mely a fővárosban egymásután több mint 40 előadást ért meg; ez a darab nálunk most először kerül színpadra, a címszerepben Szathmáry Lajossal, a főbb szerepekben pedig Deréki, Dányi, Péchy, Solyomossy, Szalai Vilma, Bokody Mariska, Szathmáryné s az új énekesnő és drámai színésznővel. A darab gyönyörű zenéjét: König Péter írta, aki egy év leforgása alatt két hazai és egy külföldi pályadíjat nyert zeneszerzeményével. Deréki Antalt, mint kiválóan érdemes színészt is megtanultuk becsülni, aki sikerült alakításával már sok élvezetes estét szerzett nekünk; hisszük és reméljük, hogy műpártoló közönségünk szerdán este bizonyítékát adja annak, hogy a valódi érdemet méltányolni és honorálni is tudja.

— **Színházi hír.** Kitűnő színigazgatónk, hogy a közönség igényeit még fokozottabb mértékben kielégíthesse, október hó 1-től 3 új taggal szaporítja, illetve frissíti fel társulatát. Egy drámai hősnő is jön és Ábrahá Irén helyett — aki okt. 1-től másfelé van szerződve — új énekesnő. A zenekarban is két zenész változni fog. Így megerősödve a társulat okt. 15—20-áig marad nálunk és reméljük, hogy közönségünk fokozottabb mértékben pártolja és más évekre is biztosítja magának e kitűnő direktort. Már maga az a tény, hogy az eddigi szokástól eltérve a legnagyobb újdonságokat sem adja bérleten kívül, sem fölemelt helyárrakkal, elismerést érdemel. Hiszen eddig minden jobb, újabb darabot bérletszünetben, vagy pláne felemelt helyárrakkal láthattunk csak. Közönségünknek be kell ezt látnia és pártolnia a derék társulatot.

— **Romániai gyarak.** Braillában rízhántoló gyarakat építettek fel, nagyrészen osztrák tőkével. Egyelőre csak a belföldi fogyasztás számára dolgoznak. A napokban kezdték meg üzemüket.

— **Lábtörés.** Mayer, vadkerti asztalos 11 éves fia, f. hó 27-én délután a vártér vadkerti oldalán egy nagy fára felmászott és olyan szerencsétlenül járt, hogy a magasból lezuhanva lábát törte. Orvosi gyógykezelés alatt van és ezentúl aligha fog többé a fára mászni.

— **A hodály.** Hodálynak — tudvalevőleg — azt a legelői helyet hívják, ahol a marhákat egy csomóba gyűjtik éjszakára. Fűzfavesszővel körül is fonják a szél ellen; az alföldi nagy pusztákon karámnak is nevezik. Nos, nálunk nem a pusztán van a hodály, hanem a közeleg közepében és veszszőkerítés helyett házakkal van körülvéve. Nem is hodálynak hívjuk, hanem hangzatosan: főtérnek, piacnak. És erre a főtérre kora reggelenként összegyűjtik a marhákat és onnét hajtják a legelőre. Szegény Maronak minden igyekezete hiábavaló. Ő este tisztára sepreti a Fötérret és reggel . . . teli van nagy palacsintákkal. Hja, nekünk nem tisztaság, hanem hodály kell.

— **Nagyszébenben,** katonaelelmezési célokra nagy műmalom épül, melynek telep és építési engedélyét most adták meg.

— **A hóhér.** Mi voltunk azok, akik hangsúlyoztuk, hogy a rendeleteket be is

kell tartani és a türehtetlen „kutya“ állapotok szanálását szigorúan kell venni. Ámde nálunk ez sem megy rendbe. Biztos tudomásunk van ugyanis arról, hogy a „hóhér“ — amint nálunk nem épen találóan mondják — bizonyos protekciós rendszer szerint kezeli ezt a dolgot is. Akitől borralvót kap, annak a kutyáját nem fogja el és dicsérendő megfigyelő tehetséggel itéli meg, hogy melyik az uri és melyik a szegény kutya. Ahonnét azután kiérzi a koronát, azt a kutyát elfogja, ha még olyan szájkosaras is, az utcán szaladgáló, veszedelmes, kóbor ebeket azonban nem részesíti becses figyelmében: ott nem fizeti ki magát a fáradság.

— **Agyonrugta a ló.** Bartos András Csernátfalusi gazdaember hajnalban az erdőre akart menni fáért. A lovak befogásánál segédkezett neki a felesége is, akit az egyik ló olyan szerencsétlenül rugott meg, hogy azonnal összeroskadt és még aznap éjjel belehalt sérüléseibe. A tragikus véget ért Bartos Andrásné 50 éves volt és öt árva hagyott maga után.

— **Romantika.** Érdekes, romantikus történetről tudósítanak bennünket egyik közeli helységünkben. Az elmúlt héten Reccsan Miklós 78 éves volt aces és özvegy. Serban Józsefné 69 éves özvegy anyóka mondták ki a boldogító igent az anyakönyvvezető előtt. Több mint félszázados szerelmüket dokumentálták ezzel. Reccsan Miklós 24 éves deli fiatalember volt, amikor először megkérte szíve választottját, de annak módos szülei hallani sem akartak a szegény ácslegényről, hanem máshoz erőszakolták. A férfi nem nősült és most, hogy egykori kedvese özvegy lett, siettek, hogy aggságuk nehéz napjait régi szerelmük tüzével bearanyozzák. Mikor azután bematrikulálták őket, a boldog pár kéz a kézben totyogott ki a hivatalból.

— **Átlépte a határt.** Sósmezőnél, a magyar határon Balbocsán nevű román pástor jubai átmentek román területre. Balbocsán utánnuk futott, hogy visszaterelje, de egy román határőr katona észrevette és rálőtt. Balbocsán súlyosan megsebesült.

— **Új elemi iskolai tanterv.** Mint értesültünk, a vallás- és közokt. m. kir. minisztériumban az összes áll. és községi iskolák számára új tantervet és hozzá kidolgozott utasítást adott ki. Az új tanterv 1906—97. isk. év elején lép életbe.

— **A legújabb sertésveszgyógyító** Timper Ferenc tranainci román paraszt, aki a sertésveszt alaposan kikurálta gyógyszerével. Nem bántja azokat a sertéseket soha az életben többé sem sertésvesz sem egyéb betegség. Amint tudniillik beadták nekik a különleges port, nyomban felfordultak. A gazdák ijedten látták a gyógyítás nagyszerű eredményét és a hálátlanok . . . feljelentették a csodadokort.

— **Elfústolt milliók.** A m. kir. központi dohányjővedéki hivatal igazgatóságához rendelt számvétség most állította össze a magyar szent korona országaiban eladott dohánygyártmányokról jan. 1-től jun. 1-ig szóló jelentését. Az általános forgalomban levő gyártmányokból 50.020,483 kor. 63 fill., a belföldi különlegességi gyártmányokból 5.176,217 kor. 70 fill., a külföldi különlegességekből 947,198 kor. 52 fill. folyt be, összesen: 65.152,899 kor. 92 fillér. A múlt évi kimutatás ezzel szemben 1.515,899 korona 36 fillérrel kevesebb bevételt mutat.

— **Katonai alreáliskola Erdélyben.** Marosvásárhelyt építendő katonai alreáliskola

biztos lépésekkel halad a megvalósítás felé. A napokban érkezett le a XII. hadtestparancsnokságtól a hadügyminisztérium és a város között az iskolára vonatkozólag kötendő szerződés. A városi tanács közelebből foglalkozni fog vele és a közgyűlés elé terjeszti, mely kétségtelenül el is fogadja. Ha aztán így felterjesztik, az iskolaépítés ügye megint tett egy lépést.

— **Fogarasi népfürdő.** Kádfürdők március hó 1-től: I. oszt. 1 kor. II. oszt. 60 fill. Iskolásgyermekek részére pénteken és szombaton délután 1—3 óráig lányok, 3 óra után fiúk, saját fehérművel. Gőzfürdő: péntek, szombat és vasárnap. Pénteken 9—3 óráig férfiak 1 kor. 3 óra után katonák 10 fillér; szombaton 9—3 óráig nők 1 kor. 3 óra után férfiak 60 fill.; vasárnap 7—12 óráig férfiak 1 korona. Egy évi fürdőjegy gőzfürdőbe 20 korona és kádfürdőbe 30 korona. Beteg személyek — szegénységi bizonyítvánnyal — ingyenjegyet kapnak. A tulajdonos: Stoff.

— **Egy korlát története.** A Zeyk utcában, a patak mentén egy helyen a korlát leván törve. Erről tudunk egy érdekes történetet. A szerelmes szeladon, a vizparti korláthoz támaszkodva, lesi kedvese érkezését. Ő megérkezik! Az ifju kitarja karjait és a hó ölelés alatt erősen hozzádől a karfához, mire az kitörik és szeladonunk a vízbe pottyan. Reméljük, hogy a mámor lehült.

— **Disz vice.** Szerkesztőségünk disz vice gyártója, az elmúlt héten olyan: „gyász-baborult az életem te miattad“ . . . arccal állított be a szerkesztőségbe s megdöbbenően csendes mélasággal huzódott meg egy sarokban. Végre egy leirhatatlanul bájos mosollyal odafordul az íróasztalhoz és megszólal:

— Szerkesztő ur?

— Nos??

— Tudja mi a különbség a kés és a toronyóra között?

???

Maga kis műveletlen! Hát a toronyóra késhetik, de a kés nem toronyórázhatik! A szegény viecelet a kórházba szállították.

— **Októberi rózsafüzér ájtatosság.** Október hónap a kat. egyházban a rózsafüzér Királynőjének van szentelve, s az ő tiszteletére mindenütt délelőti isten tiszteletet tartanak. A kat. templomban nálunk is október elsejével megkezdődnek az ájtatosságok délután 6 órakor, a midőn szentség kitétel mellett a rózsafüzért imádkozzák a hivek. Az ájtatosság minden nap ugyanazon időben egész hónapon át tart, a mire jó eleve felhívja a kat. hivek figyelmét a helybeli plébánia hivatal.

— **Nem kapunk fat.** Lapunk egyik utóbbi számában már cikket irtunk a helyi famizéria ellen és faraktár felállítását sürgettük. Ez eszménk megvalósítására int az a riasztó hír is, hogy ez idén nagyon nehezen jutunk fához. Alkalmunk volt egy állami erdőőrrel beszélni, aki azt mondta, hogy van eladni való ölfá ezer méteröl számra is, de fenn a havasban és mivel a közeli falvakban nincs szekeres, nem kapnak fuvarost, aki lehozná, így — különösen ha korán leesik a hó, amikor a havas tudvalevőleg megközelíthetetlen — nemcsak hogy idegen rendelők, de még az állami hivatalok és a kedvezményes fáért folyamodott állami hivatalnokok sem juthatnak fához. — Felhívjuk erre a bennünket fenyegető hallatlan dologra még most jókor az állami erdők felügyelő-

ségének figyelmét, hogy legyen alkalom és idő még most intézkedni.

— **Mikor a harangozó berug.** Az epés kritikusok és a kontra vélemények ellenére, ugylátszik, a népszinművek részeges harangozói mégis csak az életből ellesett alakok. Ezt látszik bizonyítani az a tragikomikus eset, mely egyik nagyobb községünkben történt. Az ottani harangozó „magas” tisztének megfelelően felmászott a toronyba, hogy ráhuzza az estéli harangszót. Azonban kaptos állapotban kezdvén meg hivatalos funkcióját, s ennél fogva a szokottnál gyengédebben kapaszkodott a kötélbe, mire az kicsuszott kezéből és arcul ütötte a harangozót, aki az ütéstől megszedülve leesett a lépcsőn és súlyos zuzódásokat szenvedett. Így hát nem vált be a közmondás, hogy: részeg ember felett örökdió az Isten.

— **A boldog ember.** A görög bölcs mondá: „Halála előtt senkit se tarts boldognak”, s mi mégis kijelentjük, hogy van boldog ember. Az elmúlt héten ugyanis egy csavargó került a rendőrség elé és megkezdődött a következő vallatás, amiből kitűnt, hogy egy igazi boldog ember állt ezuttal a törvény előtt.

- Neve?
- Nincs!
- Életkora?
- Nemtudom!
- Foglalkozása?
- Nincs!
- Lakása?
- Minden bokor!
- Nős?
- Volt egy csavargó asszonyom!

Hát nem gondtalan, boldog ember az ilyen?

— **Kérelem.** A huréz utcában van a községnek egy — a házaknál kiljebb álló — helye, amelyet kötelessége volna körülkerítettetni. Elis van ez már határozva, de ugylátszik csak egyetlen ács létezik Fogarason, akit érdemesnek talál a község arra, hogy vele dolgoztasson. És mivel ez az egy ács most elvan foglalva, s a község kerítése szerintök várhat, ennél fogva kénytelenek vagyunk a piszkot és rondaságot, rossz levegőt túrni házaink közelében. Kérjük a községi hatóságot, tüntesse el ezt az egészségtelen piszkos helyet és keríttesse körül telkét, hogy ne lehessen ott mindenféle piszoknak gyűlhelye. Több huréztutcai lakos.

— **Ahol nem hálnak.** A szatmármegyei Nagykolcs község ez a ritka hely, ahol nem hálnak az emberek. Mint értesültünk a 350 lelket számláló ref. egyházban 1904. szept. 4-ike óta, 1905. szept. 20-ig, tehát több mint egy éven át egyetlen-egy ember sem halt meg ott. Vajjon miben rejlik ott az életelixir, ezt jó lenne megtudni.

— **Tisztogatás.** Szeptember végén rendes szokás szerint nagy sürgős forgás van katonáéknál. A vén bakák hazatérése, ujoncok bevonulása sok dologgal, izgalommal jár. Ezuttal is pucolják a vár körül folyó pataknál a mundérokot, bakkancsokat, de sem ki,— sem bevonulás nem lesz az ideusom.

△ **A nagyérdemű község b. tudomására hozom,** hogy 14 éven át, igen előkelő fogorvosi műteremben szerzett gazdag tapasztalataim után, szülővárosomba visszatérve, a Sterzing-utca 6. sz. a. Román-féle házban egy állandó fogtechnikai műter-

met nyitottam. Készíteni fogok úgy egyes fogakat, mint egész fogsorokat, arany, vulkanit és kaucsukban; javítok roncsolt szápadlásokat stb. stb., mindent a legújabb módszerek szerint és legjobb kivitelben. Műtermem nyitva van d. e. 8—1-ig és d. u. 2—7-ig. Magamat a n. é. község becses pártfogásába ajánlva, maradok kiváló tisztelettel Fleischmann Hermann, fogtechnikus.

△ **Arcszőr a nőknél** ép oly csunya, mint kellemetlen. Ezen segitendő, legalkalmasabb a mindenütt elismert Schmidék-féle Szőrvesztő-re hivatkozni, mely nemcsak azért kedvelt a nőknél, mert eltávolítja az arcszört alaposan, hanem azért is, mert megadja az arcnak az üdeséget, finomságot és simaságot, a mellett vegyileg megvizsgálva és hatóságilag az arcbőrre ártalmatlannak találtatott. Ára 7 korona. Kapható Schmidék l., Budapest, VII., Nyár-u. 18. Erre vonatkozólag figyelmeztetjük a mai lapban megjelent hirdetésünkre.

Színház.

Nem mondhatjuk, hogy a siker jegyében indult meg szombaton, e hó 23-án a színházi hét. Már tudniillik az anyagi sikert érte, mivel a Cornevillei harangok, örökbecsű operettet kevés község előtt játszották, de azért a lehető legjobb előadásban került színre. Deréki, ez a jó nevű színész és ismert színműíró, nagyon jó alakítást nyújtott, Gáspár apó szerepét kitűnően játszotta. Kivüle még Szalai Vilma, Abrai Irén és Soly mosi volt jobb, de a mellékszereplők is megállták helyüket s az összjáték jól ment. Vasárnap délután ifjusági előadásként II. Rákóczi Ferenc fogsága, Szigligeti e kitűnő színműve ment, zsufoolt ház előtt. A darab előadása azonban sok kívánni valót hagyott hátra, különösen a jelmezek korhüisége terén. A szerepek sem hozzáálló személyek által lettek előadva. Mindenesetre több gondot igényel egy ilyen ifjusági előadás, mivel nagy szerepe van az oktatás és nevelésben. Különös érdekességet adott a darabnak az, hogy Krebsz Ernő, áll. főgimnáziumunk egyik kiváló tagja szónoki hévvel előadott bevezető előadást tartott. A termet zsufoolásig megtöltő ifju község lelkesen tapsolt és élvezett.

Ugyancsak vasárnap este, rendes helyárrakkal: A postásfiú és a huga című ujdonságot játszották, mely nem csak bohókás és kacagtató tartalma, hanem jól összevágó előadása által is, nagy tetszésben részesült. Soly mosi, a társulat fiatal komikus exellált ez estén, folytonosan élénk derültségben tartva a községeket. Szalai Vilma kissé köhögött, de azért kedvesen játszott. A Szathmári pár valódi művészettel játszotta meg szerepét, elismerés illeti őket. A kisebb szereplők is méltóan illeszkedtek a darab kitűnő ensemblejába és a község kacagása, tapsa, nem akart véget érni.

Hétfőn a bájos zenéjű Aranyvirág került színre. Sajnos, erről a remek darabról nem mondhatunk jót. Szalai Vilma olyan beteg volt, hogy egy hangot sem énekelte, egy lépést sem táncolt. Mivel pedig ez a darab — csak úgy mint a Bob herceg — erre az egyetlen szerepre van építve, elesett az egész. Hiába volt a többiek igyekezete, a község elégedetlenül távozott, ami bizonyosan bántotta az igazgatót, aki

mindent elkövet, hogy a község megelégedését kivívja és pártfogását biztosítsa.

Kedden: Mayer Förster gyönyörű darabja: a Diákélet telt ház előtt került színre. Hála istennek nincs még annyira kifcamodva izlésünk, hogy csak a ledér operettek vonzanak. Községünk intelligenciájáról tesz tanuságot az, hogy olyan szép számban jelent meg. Eddig ezt mondhatjuk a legsikerültebb előadásnak, olyan gördülékenyen, összevágóan, precizen ment, hogy semmi kifogásunk nem lehet. Igaz, hogy a darab maga is megkapóan kedves. Kissé szentimentális ugyan, mint legtöbb német termék — de olyan ideális tendenciájú, hogy szinte üdítőleg hat a mai léha és pikáns darabok közepette. Zilahi és Bokodi Mariska a két főszerepben a legjobb alakítást nyújtották, amit csak kívánni lehet. Ezt a két fiatal színészt eddig csak jelentéktelen szerepekben láttuk és fogalmunk sem volt tehetségükről. Most azonban a közhangulatot tolmácsolva, elismerésünket nyilvánítjuk. Deréki olyan tehetség, aki nagy színpadokon is az elsők között lehetne. Kovács, Lutz-a kitűnő alakítás volt! Soly mosi pár szavával is pompás zsaner alakot mutatott be, míg Fehér az igazgató, háládatlan, de nehéz szerepében kiváló szalon színésznek bizonyult. Péchy és Abrai is feltűntek kicsiny szerepökben is. Az összjáték is pompás volt. Kérünk kell az igazgatót, hogy az újabb irodalom ilyen jeles, komoly termékeit gyakrabban vegye elő.

Szerdán rémesen üres ház előtt ment a jóhírű vigjáték: Kis pajtás. Már az előbbi színi szezonok alatt is tapasztaltuk, hogy a vigjátékok alkalmával üres a színház, pedig ezek a szellemes darabok legjobban élvezhetők, különösen vidéken. A Kis pajtás-ról, aki nem ismeri első pillanatra valami nagyon pikáns dolgot gondol. Hogyne! Francia, vigjáték és kis pajtás ez sokat sejtet. Pedig éppen ellenkezőleg áll a dolog. Eddigél ez az első francia vigjáték — az újabb termékekről szólva, — amely nem vaskos dolgokkal van tele. Igazi finom nűanszok, nemes intencio és szellemes szójátékok jellemzik e darabot. A főszerepet Zilahi János, Bokodi Mariska, Szathmáryné, Deréki Antal és Dányi János vitték, kitűnően felelve meg feladatuknak. A többiek kis szerepökben is jók voltak. A darab mindazonáltal — különösen először — vonatottan ment, ami nem is csoda. Olyan üres ház előtt nem lehet valami nagy élvezet játszani. Községünknek méltányolnia kellene az igazgató igyekezetét és a lehető legnagyobb pártolásban részesíteni a kitűnő társulatot. Dehát hiába! Mi jó társulatot, remek diszleteket, minden darabhoz korhű jelmezeket, zenekart, új darabokat stb. kívánunk és ezzel szemben 20—30 ember lézeng a színházban, mint ez estén is. Mit szól ehhez a nagy igényű publikum?

Csütörtökön a kiváló ujdonság: Dancigi hercegnő került színre, telt ház előtt. Estéről-estére jobban megnyeri e kiváló társulat a község rokonszenvét. Ez estén is olyan kitűnően összevágó, folyékony és élvezetes előadásban volt részünk, hogy teljes elismeréssel kell adóznunk. Szalai Vilma brillirozott ez alkalommal, olyan bájos volt megjelenésében, mint amilyen kedves játéokban és énekben. Nem győzött tapsolni a község neki, minden szóját meg kellett ismételnie. Mellette Pécsi, Kovács és Dányi is kitűntek. Abrai Irénnek

Dányival előadott szép dallamu kettősét meg kellett ismételnie, nagyon kedves volt. Solymosi kisebb szerepében is kitünő alakítást nyújtott, ez igazán neki való szerep elegáns udvari szabó volt és kedvesen adta elő kuplóját, kapott is tapsot érte. Csak a zenekar hallgatná meg a közönség általánosan hangoztatott óháját s halkabban játszanék, sokkal jobban élvezhetnék a darabot. Például Dányi szép szólójának kísérete, diszkrét, halk menetével nagyon jó volt, a többi azonban túl erős.

Pénteken székás szerint megint nagyon kevesen voltak a színházban. Különösen az első helyeken alig ült valaki, pedig az igazgató épen ezért adta a zóna előadásban, fél helyárral az Aranykakast, ezt a kitünő darabot, hogy a csütörtöki telt ház után ne legyen üres a színház. Ugy látszik nem ért célt, sőt azt hisszük többen lettek volna, ha rendes helyárral megy a darab. Nálunk a zóna-előadásoknak nem nagy vonzó erejük volt eddig, az csak olyan immel-ámmal eldarált régi darab szokott lenni. No hát aki az estén ott volt, kellemesen csalódott. Kitünő darab, szellemes, vidám; minden szerep a legjobban megfelelő személyesítő kezében, jókedvű, gördülékeny előadás, ezek a jelzők illetik az Aranykakast. Deréki remek volt. Szathmáryné szintén kitünő. Solymosi nagyban előmozdította a sikert. A két kedves fiatal pár: Zilahi és Ábrai Irén meg Dányi és Bokodi Mariska csak emelte az összehatást. Kovács az öreg tanár jellegzetes alakját nagyon jól mutatta be. Dícséretére válik a szereplőknek, hogy olyan jókedvvel játszottak.

Szombaton János vitézt adták, Fülöp Riza új énekesnő felléptével. Kucorica Janesit Szalai, Huskát Ábrai Irén, a királylányt Fülöp Riza adta. Erről jövő számunkban. . . .

H. Gy.

CSARNOK.

Egy honvéd hadnagy.

Tördék.

Azon időben, mikor báró Jelacics a gróf Károlyi palotában a téltenség örömeit élvezte, herceg Windischgrätz pedig ugyan csak a fővárosban adta ki dörgedelmes rendeleteit, üldözvén a — forradalmárokat, Cibakházán egy honvédcapat állomásozott, Mesterházy vezénylete alatt.

A helyzet, melyben e kis hadosztály volt, a legveszélyesebbek közé tartozott.

Elhatározott föllépés helyett a herceg, — mindig azon rögeszméből kiindulva, hogy ő már végleg tönkretette a forradalmat s a még tenni való nem egyéb, mint egy kis magyar nyulhajhászat, — elégnék vélte Ottinger tábornokot, hogy neki is legyen egy kis juxja, Cibakháza ellen küldeni.

No de Mesterháznak épen ez időben magának is kedve kerekedett egy kis juxra s így történt, hogy a váratlanul megjelent Ottingert szépen visszautasította, mikor pedig ez másodszer is, február 21-én ismételnie akarta az először sehogysem kiűtött nyulhajhászatot, Mesterházy erőlyesen visszaverte őt s mihelyt ez sikerült, védelem helyett támadólag lépett fel.

Ekkor történt, hogy gróf Leiningen, ez időben még őrnagy, zászlóaljával gyors lép-

tekkal haladott át a Tiszára vetett hidon, azonnal szuronyt szegezett és sarkában volt a hátráló ellenségnek.

Egyszerre az ellenség észrevehén, minő csekély erővel van dolga, megállt, visszafordult s keményen kezdett a gyors léptekkel elősiető magyar zászlóaljra lövetni.

E pillanatban Leiningen is megállította zászlóalját s pár bátorító szót mondván embereinek, felkiáltott: szuronyt szegez és előre!

Az ifju őrnagy, ki megszokta, hogy zászlóalja őt cserben nem hagyja, indult s hitte, hogy emberei őt követik. A füst és fegyverropogás közben lehetetlen lőn észrevennie, hogy ezuttal, talán az ellenség sokaságától tartva, a zászlóalj időzött s mikor azt hitte, hogy most mindjárt elkezdődik a véres csata, azon vette magát észre, hogy körülfojták s azonnal megrohanták, dühös védelme dacára lerántották lováról és lefegyverezték.

— Kezünkben vagy, szolt a tisztek egyike, míg egy másik, ki gróf Leiningent személyesen ismerte, dühösen felkiáltott: Ön az gróf Leiningen! szégyen, gyalázat, ön a legrégebb német családok fia, mely ő felségének mindig hive volt és most ezen pártütők seregében viv! Borzasztó, vagdaljuk össze! kiáltottak a tisztek.

Félre! szolt most egy törzstiszt, ki vágatva érkezett a csoportozathoz s az utóbbi felkiáltást hallotta. Foglyot nem szoktak összevagdálni! Azután egy őrmesterhez fordulva, szolt: látja ön amott jobbra azt a csürt? oda kell vinni!

Ezzel a törzstiszt eltávozott s Leiningent, ki természetesen képtelen lőn ellenkezni, elvitték magokkal ama csürbe, hol már többen is voltak.

Mig ez történt, a zászlóalj helytállva a honvédek szokása szerint puffogatni kezdett.

Egyszerre egy csinos, igen fiatal honvéd hadnagyocska, alig több tizennyolc évesnél, felordított: Hol van az őrnagy?

Ilyési, e vakmerő, bátor tisztecske oly fiatal volt, oly új a szenvedés világában, hogy szemében, melyek az ágyuk dörgése és a fegyverek ropogása közben nem is hunyorítottak, most, midőn a zászlóalj szeretett őrnagyját nem látta, könyek gyűltek. Fuldokolva tette a kérdést, de aztán kardját hüvelyébe eresztvén, a sebesültek egyikétől felragadta a szuronyos löszert s mintha ezer ördög szállta volna meg, felkiáltott: Utánam, fiuk! szabadítsuk ki őrnagyunkat!

A fiuk e hangra mintegy megszegeyelnélvén, hogy őrnagyukat nem követték, s mintha villám szállta volna meg őket, szuronyt szegezve követték Ilyésit.

Mint a bérceen ledörgő havasi patak, vagy a vihar, mely a fákat gyökerestől tépi ki, robogott e nép előre, füstön, zivataron át, mindent legázolván maga előtt.

Ott termett egyszerre a fehérkabátosok közt, megfordította a fegyver ágyát s döntött le maga előtt mindent, mint a kévét.

Az ellenség nem hátrált gyáván, a tisztek buzdították a népet, vivott az lépésről lépésre, hasztalan! a honvédek a sorok közt garázdálkodtak, engedni kellett!

Most a jelenet megváltozott, a csür közelébe értek, hol még egy század tartotta magát, de már gonoszul megtizedelve.

— Ide, ide, fiuk! ordított néhány hang, fogoly honvédeké, kik ama csürben voltak Leiningennel együtt.

— Le kell a foglyokat szurni! kiáltott egy tiszt, elnyargalva a magát védő német század előtt.

Bár németül szolt, néhány honvéd, különösen az ifju Ilyési, megértették őt s e parancs volt a kanóc, mely az ugyis felbőszültek elszántságát még fokozta.

Pár perc múlva a német század maradványa futásnak eredt s Ilyési a csürbe rohant.

— Hol az őrnagy ur? kiáltott. Azután észrevehén Leiningent, ki a csür kapuja felé rohant, leborult előtte s térden ölelte őt. Oh Istenem! kiáltott fel, hogy ez órát, e szép és felséges órát megengedted érnem! most már lőjj német, eleget éltem!

A fiuk megpillantván kedves őrnagyukat, felkapták őt a földről s karjaik közt vitték ki a csürből.

Éljen a haza! éljen Kossuth! hangzott egyszerre, azután a zászlóalj összeszorult s Leiningen a magái közt volt.

A tisztek körülfojták, futhatott az ellenség, e percben senki sem gondolt vele.

Gyönyörű volt a deli, ifju törzstisztet látni, mikor két kezét nyujta, egyikét egy századosnak, másikat Ilyésinek s ragyogó arccal felkiáltott: Most kétszeresen a tiotek vagyok!

Aki tudja, mit tett ezidőben elfogatni, miként értették odaát a nemzetek törvényét, az megfoghatja, mit érzett Leiningen, mikor Ilyési leoldván saját kardját, az őrnagy dereka körül kapcsolta és szolt: Ma közvitéz leszek!

— Holnap pedig főhadnagy, ha Isten engem éltet! szolt Leiningen.

Ez alkalommal néhány osztrák tiszt is horogra került, a többi közt épen az, aki Leiningen, a fogoly Leiningen ellen a legtöbb piszkot szórta.

Mit tettek volna vele tul . . . ?

Leiningen megnyugtatta őt és a saját szállásába fogadván, magyar vendégszeretet és német nyíltságot tanusított irányában.

Fogaras.

Barényi Antal.

Szerkesztői üzenetek.

Névtelen levelekre és cikkekre nem válaszolunk.

Ösziróza Fogaras. Gazdátlan betükre és helyekre nem pocsékoljuk a tentát, tollat és nyomdafestéket. Ne gondolja azt, hogy mi a magunk mulattatására írjuk ezeket a szerkesztői üzeneteket, hanem mert: "muszáj!" Ez nagy ur!

Sz. J. Makó. Meggondoltuk a dolgot, nem közöljük b. levelét, mert tárgytalanná vált, a szerződés alá van írva s már utazik is egyenesen a miniszterium felé. Hanem igenis ha már fölépitették a villámtelepet, lámpákat stb., lapunk szakmunkatársai ismertetni fogja azt s a szükséges utasításokat megadja, akkor szives fölszólalását örömmel vesszük s ha megszívlelendő dolgokat tartalmaz, közölni fogjuk. Kérjük b. érdeklődését. Üdvözlöt.

V.-né J. L. Miskolc. Köszönjük b. türelmét, jövő számunkban megkezdjük.

C. L. Zernest. Köszönjük érdekes híreit s kérjük ezután is. Üdvözlöt.

F. K. Helyben. Kuplészámában a szinpadon elénekelhetné, de lapunkba nem való, mert nagyon pikáns, kár reá a nyomdafesték.

Tallzmán. Fogaras. Akinek ilyen talizmánja, vagyis szép költői tehetsége van, az ne rejtőzzék álnév alá; gyönyörű, közöljük s üdvözljük, mint lapunk új munkatársát!

B. A. Fogaras. Bár személyesen nem ismerjük, de jó levén közöltük.

D. A. Helyben. Nagyon köszönjük és kérjük bármi történések is, vagy ha valami hír van, közlés végett beküldeni sziveskedjék. Üdvözlét!

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

THIERFELD DÁVID.

Vasut-utca 4. szám alatt egy
lakás kiadó.

2-3

Jó minőségű **m u s t** hl-ként
12 forint.

Ugyanott 500 hl. egy tömegben megvehető.

Csemege szőlő, őszi duráncai ba-
rack, rétes-alma

postaládánként 1 frt.

Zöld paprika, uborka,
paradicsom postaládánként
80 krajcár.

Pénz előleges beküldése mellett szállít
Szabó Géza, Csongrád.

2-2

**Butorozott
garçon-lakás
kiadó.**

Bővebbet a kiadóhivatalban.

A vegyileg megvizsgált, amellel hatóságilag az arcbrőre ártalmatlannak talált
SZŐRVESZTŐ
eltávolítja hölgyeknél az oly csunya, kellemetlen arcszőrt gyökerestől, anélkül, hogy az arcbrőnek legkevésbé is ártana és az arcnak megadja az üdéséget, finomságot és simaságot. Ára 7 korona.

Vidéki megrendeléseket diszkrétan utánvét mellett eszközöl:

SCHMIDEK I. Budapest, VII., Nyár-utca 18.

**Régi ajtók és
kirakatok
eladók.**

Bővebbet Thierfeld Dávid könyvkereskedésében.

Friss

csemege-szőlő

érkezik naponta a legnemesebb (muskotály, ropogós-gyöngy, Chasselas stb.) fajtákban.

5 kilós kosár K. 2.60, egész K. 2.80

Továbbá kapható legkitünőbb minőségű friss turkesztán és ananasz cukordinye, legolesőbb áron.

Thierfeld Lipót
kereskedésében
FOGARAS (Főtér.)

4071 F. sz.
Valódi ezüst remontoir
női óra, 3 erős fedéllel
szép kivitelben 12 K.
44-52

Erős Gyula

NAGYSZEBEN, Disznódi-utca 3. szám.

Mindennemű órák, ékszerek, arany- és ezüstáruszerek, ezüst-
evőeszközök, asztalfeltétek, templomi kellékek.

Erdély legnagyobb raktára.

Látszerészai cikkek nagyraktára.

Szétküldés csakis utánvét mellett

Mindenféle vésések legjutányosabban számíttatnak.

Ócska arany és ezüst tárgyakat, drágaköveket, keleti gyöngyöket a legmagasabb napi árban beváltom, vagy cserébe
fizetéképen elfogadom.

Kérjen nagy képes árjegyzéket ingyen és bérmentve

Legfinomabb befőttes pergament-papír kapható

Thierfeld Dávid könyvkereskedésében, Fogarason.

(1 iv 6 fillér.)

(Egy iv 6 fillér.)

THIERFELD DÁVID könyv-, papir- és írószer-kereskedése
FOGARAS.

Ajánlja — iskolai könyvekkel, papir-, író-, rajz- és festő-
szerekkel — ujjonnan berendezett

nagy raktárát.

Iskolai táskák és könyvszíjak nagy választókban.

Jutányos árak!

Szolid kiszolgálás!

Kitünő minőségű és legmagasabb szilárdságú Portland-Cementet ajánl olcsó áron

Brassói Portland-Cement-Gyár

BRASSÓBAN.

Fogarasban kapható: Gebauer W., Schul H. és Thierfeld L. urak kereskedéseiben.

Ny. Thierfeld Dávid könyvnyomdájában, Fogarason.